



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 102/2011-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. marca 2011 predbežne prerokoval sťažnosť M. M., P., t. č. vo väzbe Ž., zastúpeného advokátom Mgr. R. T., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súkromný a rodinný život zaručeného v čl. 16 ods. 1 a čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj v čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a tiež základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Považská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 248/2010 a postupom Ústavu na výkon väzby Žilina a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. M. o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. februára 2011 doručená sťažnosť M. M., P., t. č. vo väzbe Ž. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súkromný a rodinný život zaručeného v čl. 16 ods. 1 a čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj v čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a tiež

základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy postupom Okresného súdu Považská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 248/2010 a postupom Ústavu na výkon väzby Žilina (ďalej len „ústav na výkon väzby“).

Zo sťažnosti vyplýva, že okresný súd v trestnej veci sťažovateľa vedenej pod sp. zn. 2 T 248/2010 uznesením z 18. októbra 2010 rozhodol o ponechaní sťažovateľa, ako aj ďalších jeho spoluobvinených v danej trestnej veci vo väzbe a súčasne zamietol ich žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu, pretože podľa jeho záveru naďalej pretrvávali dôvody, pre ktoré boli vzatí do väzby, a to dôvodná obava, že budú pôsobiť na svedkov, spoluobvinených alebo inak mať negatívny vplyv na objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie, resp. budú pokračovať v trestnej činnosti. V súvislosti s výkonom predmetnej väzby sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že 6. decembra 2010 „... na predpísanom tlačive Zboru väzenskej a justičnej stráže požiadal...“ okresný súd o povolenie, aby mohol z väzby telefonovať svojej družke, pričom 13. decembra 2010 referent Zboru väzenskej a justičnej stráže sťažovateľovi oznámil, že okresný súd mu telefonovať s družkou „zakázal“. Sťažnosťou podanou ústavnému súdu sťažovateľ namieta: „Zo strany Okresného súdu v Považskej Bystrici som nebol nijakým spôsobom oboznámený na základe akého zákona a z akých dôvodov mi bolo zakázané telefonovať mojej družke.“

Podľa sťažovateľa uvedeným postupom okresného súdu malo dôjsť k zásahu do jeho základného práva a práva na rodinný a súkromný život, pretože podľa jeho názoru žiadne zákonné ustanovenie nedávalo okresnému súdu oprávnenie, aby mu neumožnil telefonovať s jemu blízkou osobou, takže podľa sťažovateľa možno postup okresného súdu vyhodnotiť ako nezákonný, a tým zasahujúci aj do jeho základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy.

V tejto súvislosti sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uviedol:

«Legálnosť a legitímnosť obmedzenia telefonovania obvineného umiestneného v ústave na výkon väzby v Slovenskej republike stanovená citovanými ustanoveniami zákona o výkone väzby a Poriadku výkonu väzby spočíva v možnosti počúvania hovoru obvineného

príslušníkom Zboru väzenskej a justičnej stráže (ďalej „ZVJS“), prípadne aj orgánom činným v trestnom konaní (ďalej „OČTK“) alebo súdom a obmedzením frekvencie volaní a dĺžkou hovoru.

Žiaden zákon ani iný všeobecne záväzný právny predpis nedáva súdu možnosť telefonovanie obvineného zakázať. Práve zákonom stanovená prípustnosť účasti OČTK alebo súdu pri telefonickom hovore obvineného vylučuje „nevyhnutnosť v demokratickej spoločnosti“, ktorou by bolo možné takýto zásah do práva na súkromie odôvodniť.

Ak teda obvinený ani nemôže telefonovať bez prítomnosti príslušníka ZVJS a OČTK alebo súd má možnosť sa tiež telefonovania zúčastniť, zákaz telefonovania nikdy nemožno označiť za legitímny a nevyhnutný v demokratickej spoločnosti.

Na telefonovanie má obvinený právo (§ 21 ods. 1 a ods. 2 zákona o výkone väzby veta prvá), pričom súhlas OČTK alebo súdu, ktorý sa vyžaduje, v podstate slúži na informovanie OČTK alebo súdu o tom, že sa obvinený takto svojho práva dožaduje a je na zvážení OČTK alebo súdu, či vydá súhlas, alebo sa bude dožadovať svojej prítomnosti pri výkone tohto práva obvineného. ...

V tomto prípade ja ako subjekt práva na telefonovanie blízkej osobe (družke) nemám žiadnu možnosť urobiť si predstavu o svojej právnej situácii, teda z akých dôvodov a na základe akého zákona mi bolo toto právo úplne odopreté, čo nesporne vytvára stav právnej neistoty. ...

Pre úplnosť sa žiada dodať, že hoci tlačivo na používanie telefónu obsahuje aj alternatívu „nesúhlasím“ s používaním telefónu obvineným, toto nekorešponduje so zmyslom právnej úpravy a so zásadami Dohovoru o prípustnosti zásahu do práva na súkromie.

Forma tlačiva na používanie telefónu v nijakom prípade nezavahuje súd zodpovednosti za správny výklad zákona o výkone väzby, pričom tento výklad musí byť v súlade s Ústavou SR a medzinárodnými zmluvami vyhlásenými spôsobom ustanoveným zákonom, v tomto prípade s Dohovorom a naň sa vzťahujúcou judikatúrou.»

Podľa sťažovateľa do jeho práva na súkromný a rodinný život, ako aj do práva na súdnu a inú právnu ochranu bolo zasiahnuté aj postupom ústavu na výkon väzby, ktorý má

dohliadať a nieť zodpovednosť za dôsledné uplatnenie zákonom garantovaných práv obvineného.

V tejto súvislosti sťažovateľ v sťažnosti ďalej uviedol:

„Je vecou Ústavu na výkon väzby zabezpečiť uplatnenie práva obvineného na telefonovanie blízkej osobe podľa § 21 ods. 1 zákona o výkone väzby veta prvá.

Keďže vyjadrenie súdu, že nesúhlasí s telefonovaním obvineného, nie je procesným rozhodnutím, takýmto stanoviskom nie je Ústav na výkon väzby viazaný a nemôže sa zbavovať zodpovednosti za nenaplnenie práva obvineného odkazom na takéto zamietavé stanovisko súdu.

Ústav na výkon väzby ako realizátor práv obvinených podľa zákona o výkone väzby je pri výkone svojej činnosti viazaný platnými a účinnými právnymi predpismi, ktoré je povinný vykladať ústavne konformným spôsobom tak, aby nedochádzalo k porušovaniu základných práv obvinených.“

Vzhľadom na uvedené sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol týmto nálezom:

„1. Okresný súd Považská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 248/2010 postupom a rozhodnutím porušil základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo sťažovateľa na súkromný a rodinný život podľa čl. 16 ods. 1 a čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 ods. 1 a ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s právom sťažovateľa telefonovať v prítomnosti príslušníka zboru družke.

2. Ústav na výkon väzby Žilina postupom a rozhodnutím porušil základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo sťažovateľa na súkromný a rodinný život podľa čl. 16 ods. 1 a čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 ods. 1 a ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s právom sťažovateľa telefonovať v prítomnosti príslušníka zboru družke.

3. Okresnému súdu Považská Bystrica sa zakazuje pokračovať v porušovaní označených základných práv sťažovateľa.

4. *Ústavu na výkon väzby Žilina sa zakazuje pokračovať v porušovaní označených základných práv sťažovateľa.*

5. *Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi ako primerané finančné zadosťučinenie peňažnú sumu vo výške 10 000 €, ktorú mu je povinný zaplatiť Okresný súd Považská Bystrica, a peňažnú sumu vo výške 5 000 €, ktorú mu je povinný zaplatiť Ústav na výkon väzby Žilina, to všetko do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.*

6. *Okresný súd Považská Bystrica a Ústav na výkon väzby Žilina sú povinní spoločne a nerozdielne uhradiť trovy konania k rukám advokáta Mgr. R. T., PhD., so sídlom B. do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.*“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o porušení jeho základných práv a práv na ochranu súkromného a rodinného života zaručených v čl. 16 ods. 1 a v čl. 19 ods. 2 ústavy, ako aj v čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru a tiež o porušení jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 248/2010 a postupom ústavu na výkon väzby, k porušeniu ktorých malo dôjsť v dôsledku toho, že nebolo vyhovené jeho žiadosti telefonovať z výkonu väzby jeho družke.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Inými slovami, ak na ochranu označených práv je sťažovateľ podľa osobitných právnych predpisov oprávnený využiť iné opravné prostriedky, ktoré pred podaním sťažnosti ústavnému súdu nevyčerpal, ústavný súd jeho sťažnosť už po predbežnom prerokovaní odmietne pre neprípustnosť.

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zisťoval, či na ochranu tých práv, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, mal aj iné prostriedky predstavujúce účinné právne prostriedky nápravy namietaného porušenia jeho práv.

Podľa § 2a ods. 1 zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o výkone väzby“) počas výkonu väzby je obvinený obmedzený najmä vo výkone práva na nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia, slobody pohybu a pobytu, zachovania listového tajomstva a tajomstva dopravovaných správ a iných písomností, práva slobodnej voľby povolania, práva na slobodné užívanie majetku a práva slobodne sa zhromažďovať a združovať v spolkoch, spoločnostiach alebo v iných združeníach.

Podľa § 21 ods. 1 zákona o výkone väzby obvinený má právo dvakrát za mesiac v prítomnosti príslušníka zboru telefonovať 15 minút v čase určenom v ústavnom poriadku

prostredníctvom telefónneho automatu umiestneného v ústave. Pritom sa vyžaduje predchádzajúci súhlas orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu, ktorý si môže pri udelení súhlasu vyhradiť svoju prítomnosť pri telefonovaní; to neplatí pre telefonovanie obvineného s obhajcom. Obvinený môže s obhajcom telefonovať aj častejšie ako dvakrát za mesiac.

Podľa § 59 zákona o výkone väzby dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústave vykonáva prokurátor podľa osobitného predpisu.

Podľa § 18 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) prokurátor dozerá na to, aby v miestach, kde sa vykonáva väzba, trest odňatia slobody, disciplinárne tresty vojakov, ochranné liečenie, ochranná výchova, ústavné liečenie alebo ústavná výchova na základe rozhodnutia súdu, ako aj v celách policajného zaistenia, boli držané osoby len na základe rozhodnutia súdu alebo iného oprávneného štátneho orgánu o pozbavení alebo obmedzení osobnej slobody a aby sa v týchto miestach dodržiavali zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy.

Podľa § 31 ods. 1 zákona o prokuratúre prokurátor preskúmava zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, prokurátorov, vyšetrovateľov, policajných orgánov a súdov v rozsahu vymedzenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány.

Z uvedeného je zrejmé, že v danom prípade sťažovateľ mal možnosť domáhať sa preskúmania ním namietaného postupu okresného súdu, ako aj postupu ústavu na výkon väzby využitím podnetu adresovaného prokurátorovi príslušnej okresnej prokuratúry vykonávajúcej dozor nad zákonnosťou výkonu väzby, avšak využitie tohto účinného prostriedku nápravy namietaného porušenia označených práv sťažovateľ pred podaním sťažnosti ústavnému súdu nepreukázal.

Vychádzajúc z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), ktorý nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci iných orgánov verejnej moci, ústavný súd sťažnosť sťažovateľa už po jej predbežnom prerokovaní odmietol pre neprípustnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia a náhrady trov konania je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody sťažovateľa (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd o tejto časti sťažnosti, ktorou sa sťažovateľ domáhal ich priznania, už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. marca 2011